

Osteoporoza kod pacijenata sa karcinomom

Daniela Dobrovoljski^{1,2}; Darija Knežević²; Duška Jović²

¹Univerziteti klinički centar Republike Srpske,

²Univerzitet u Banjoj Luci, Medicinski fakultet, Studijski program zdravstvena njega

SAŽETAK

Osteoporoza je jedan od vodećih problema javnog zdravlja u opštoj populaciji, posebno kod pacijenata kojima je dijagnostikovani neki od karcinoma. Ciljevi istraživanja: Utvrditi koštanu masu kod pacijenata sa karcinomom primjenom dvostruke X apsorpcione denzitometrije i analizirati distribuciju faktora rizika za nastanak osteoporoze.

Materijal i metode: Podaci su prikupljeni prospektivno tokom marta 2019. godine pomoću upitnika IOF one-minute osteoporosis risk test. Rezultati: Većina ispitanika je bilo ženskog pola. Ustanovljeno je da je 25% ispitanika imalo osteoporozu. Prosječan broj fraktura iznosio je 1.7±.470 kod svih pacijenata. Zaključak: Neprepoznata primarna ili sekundarna osteoporoza može značajno uticati na pacijente kojima je dijagnostikovani karcinom.

UVOD

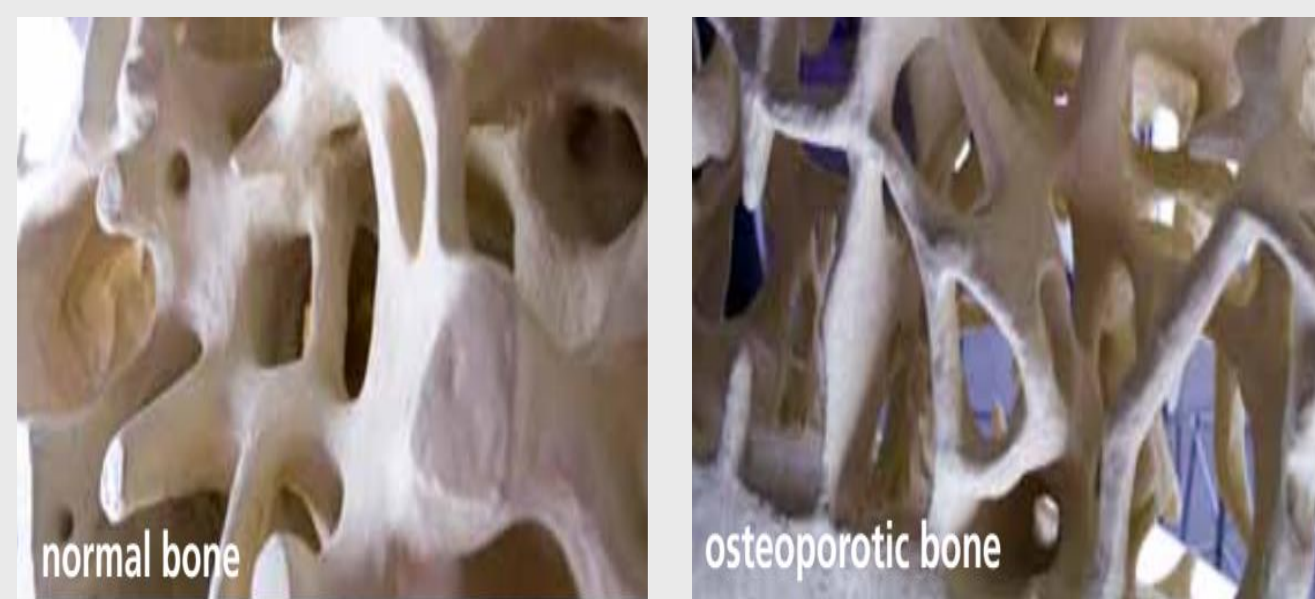
Osteoporoza je sistemsko oboljenje skeleta koje se karakteriše smanjenjem mase kosti i promjenama u koštanoj strukturi, ima za posljedicu povećanu sklonost koštanog tkiva ka frakturama. Jedan je od vodećih problema javnog zdravlja u opštoj populaciji, posebno kod pacijenata kojima je dijagnostikovani neki od karcinoma. Ovi oboljeli izloženi riziku za nastanak i primarne i sekundarne osteoporoze zbog terapije koja smanjuje funkciju gonada, pa dolazi do gubitka serumskog estrogena i negativnog uticaja na remodeliranje kosti. Promocija zdravlja, identifikacija osoba izloženih riziku od osteoporoze i prepoznavanje problema povezanih s osteoporozom čine osnovu sestrinske procjene. Plan njege se fokusira na faktore koji utiču na razvoj osteoporoze, intervencije za zaustavljanje ili usporavanje procesa i mjere za ublažavanje simptoma.

REZULTATI

Istraživanje je obuhvatilo 20 pacijenata sa karcinomom prosječne starosti 58.75±7.926. Većina ispitanika je bilo ženskog pola (90%) kod koji je menopauza nastupila prosječno 45.33±4.911. Ca dojke je bio najčešći oblik karcinoma (55%), zatim Ca cervixa (10%). Index tjelesne mase je 29.16±5.5 kg/m² sa intervalom povjerenja 29.4. do 29.9 kg/m². 25% ispitanika imalo osteoporozu (*T-score* ≤ -2.5 SD), a 35% osteopeniju (*T-score* -1 do -2.5 SD). Prosječan broj fraktura iznosio je 1.7±.470 kod svih pacijenata.

Nalaz DXA	N	%
Osteoporoza	5	25.0
Osteopenija	7	35.0
Uredan nalaz	8	40.0
Ukupno	20	100.0

Tabela 1. Nalaz osteodenzitometrije (DXA)

Slika 1. Normalna kost

Slika 2. Osteoporotična kost

MATERIJAL I METODE

Podaci su prikupljeni prospektivno tokom marta 2019. godine pomoću upitnika IOF one-minute osteoporosis risk test (*International Osteoporosis Foundation*). Nakon urađene dvostruke X apsorpcione denzitometrije lumbalne kičme ispitivani pacijenti su sami popunjavali upitnik uz pomoć medicinske sestre. Podaci koji dobijeni su: vrsta karcinoma, pozitivna porodična anamneza na osteoporozu i frakture, česti padovi, ranije frakture, BMI < 19 kg/m², primjena kortikosteroidne terapije, menopauza prije 45.godine života (rana menopauza), odsustvo ciklusa duže od 12 mjeseci. Za statističku analizu, koristio se software: IBM SPSS Statistics 21.0.

ZAKLJUČAK

Gubitak BMI, smanjenje faktora rizika i sprečavanje preloma imaju ogroman uticaj na kvalitet i trajanje života. Medicinske sestre trebalo bi da prate nova saznanja o optimalnim vrijednostima Ca, vitamina D i Mg kao i najnovija istraživanja o preporučenim dozama i trajanju anti-resorptivne terapije kod bolesnika sa karcinomom.

LITERATURA

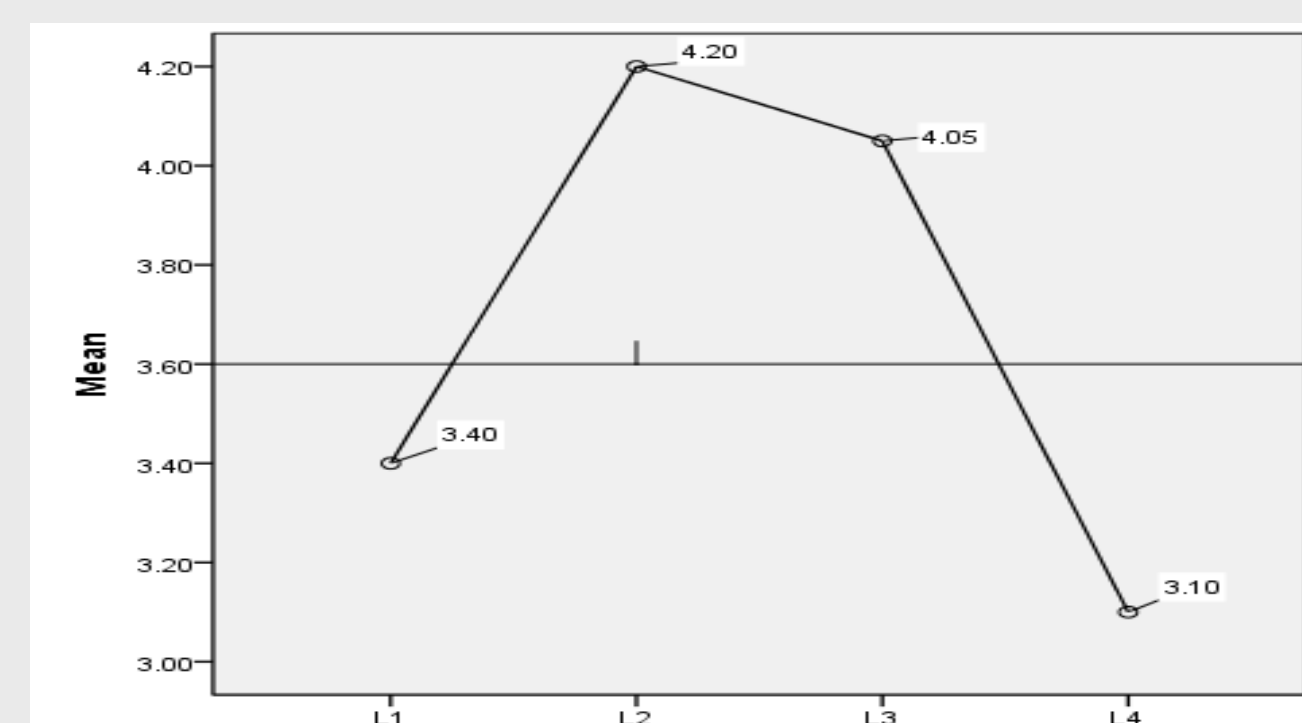
- Rice P, Mehan U, Hamilton C, Kim S. Screening, assessment, and treatment of osteoporosis for the nurse practitioner: key questions and answers for clinical practice--a Canadian perspective. *J Am Assoc Nurse Pract.* 2014;26(7):378-385.
- Wickham R. Osteoporosis related to disease or therapy in patients with cancer. *Clin J Oncol Nurs.* 2011 Dec;15(6):E90-E104..
- Yamamoto DS, Viale PH. Update on identifying and managing osteoporosis in women with breast cancer. *Clin J Oncol Nurs.* 2009 Oct;13(5):E18-29.

KONTAKT

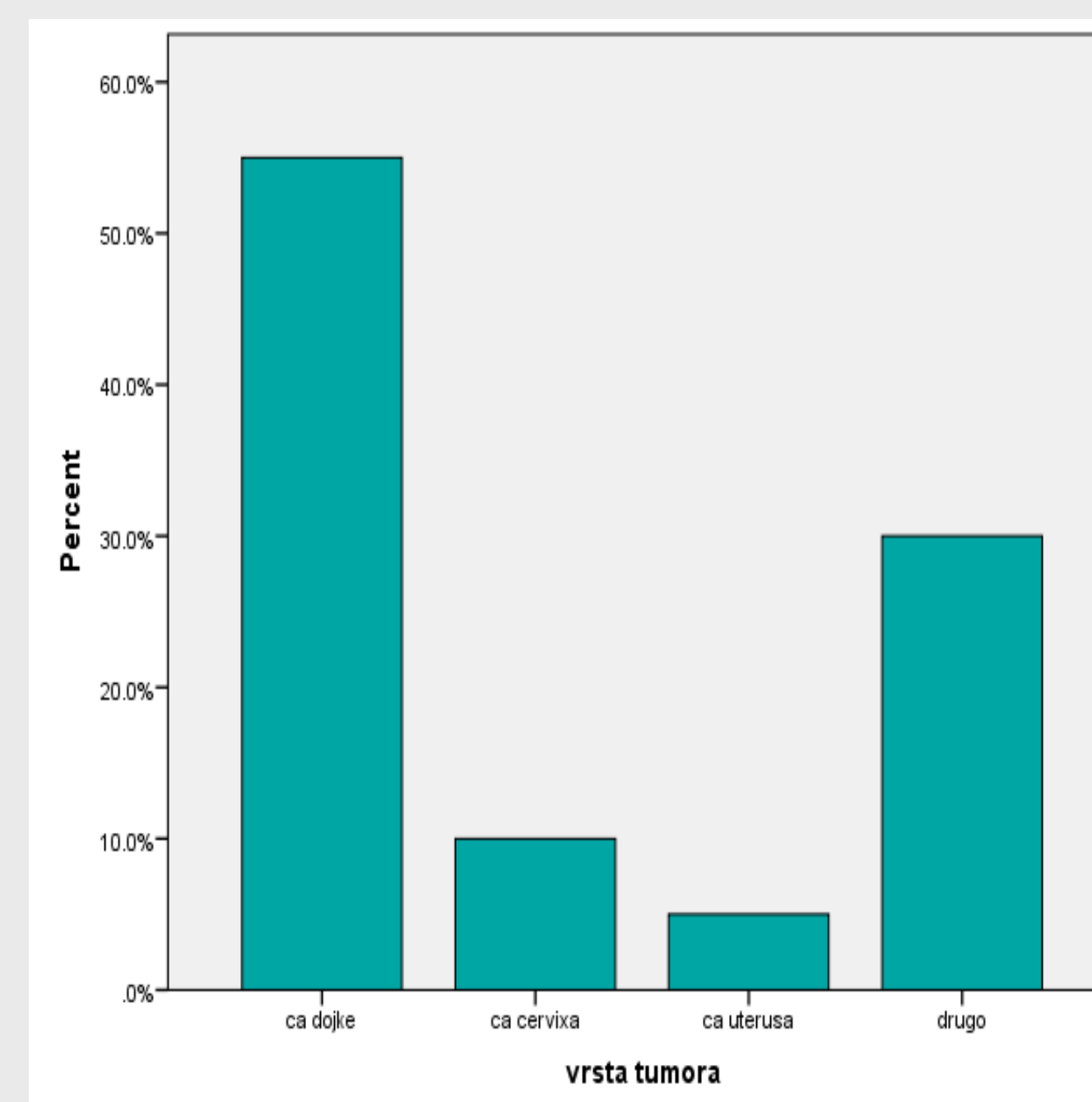
Daniela Dobrovoljski
Univerziteti klinički centar Republike Srpske
Univerzitet u Banjoj Luci,
Medicinski fakultet
Email:
daniela.dobrovoljski@gmail.com

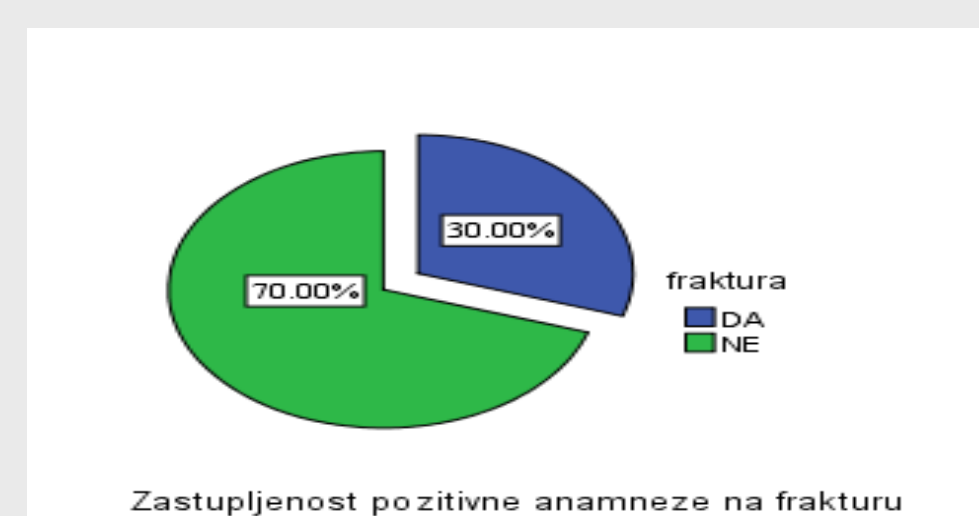
Učešće na konferenciji je dijelom podržao Projekat jačanja sestrinstva u Bosni i Hercegovini sredstvima Vlade Švicarske. www.fondacijafami.org

Grafikon 1. T-scor lumbalnog dijela kičme

Grafikon 2. Vrsta karcinoma

Grafikon 3. Prisustvo fraktura